

A rabszolgatartó rendszer kiterjedése az észak-amerikai kontinens belső területeire 1770 és 1820 között

A történészek egészen a legutóbbi időkig az Amerikai Egyesült Államok nyugat felé irányuló terjeszkedésével hozták összefüggésbe azt, hogy a rabszolgatartás intézménye dinamikus növekedésnek indult az észak-amerikai kontinens belső területein, hiszen a statisztikai adatok egyértelműen ezt támasztották alá. Az amerikai forradalom előtt, 1770-ben, az észak-amerikai földrészen található rabszolgák túlnyomó többsége az Atlanti-óceán partvidékén vagy annak közelében élt. Modern számítások szerint ekkor összesen 469 867 rabszolga volt található az észak-amerikai kontinensen, s ebből mindössze 7100 élt azokon a területeken (a Mississippi alsó folyása mentén és Nyugat Floridában), ahol a rabszolgatartó rendszer dinamikus növekedésnek indult az 1815-öt követő időszakban, az után, hogy ezek a területek az Egyesült Államok birtokába kerültek.¹ 1860-ban viszont az egyesült államokbeli rabszolgák száma már majdnem elérte a négy milliót (3 953 760) és ebből 2 174 996 fő élt azokon a területeken, amelyek nem tartoztak az alapító tizenhárom államhoz.²

John Craig Hammond, Pennsylvania Állam Egyetemének munkatársa ezt a hagyományos képet vonta kétségbe azáltal, hogy arra hívta fel a figyelmet, hogy az észak-amerikai kontinens belső területeit korábban birtokló európai birodalmak már jelentős „erőfeszítéseket” tettek a rabszolgatartó rendszer ottani meghonosítása érdekében. Hammond úgy vélte, hogy a rabszolgaság, illetve az Egyesült Államok együttes terjeszkedésének tételét azzal támasztották alá az e felfogást valló történészek, hogy a függetlenség kivívása utáni évtizedekben a rabszolgatartó Dél túlsúlya érvényesült az amerikai belpolitikában. Ez azt jelenti, hogy a gyapot és a cukor iránti európai kereslet megnövekedését érzékelve, az egyesült államokbeli rabszolgatartók képesek voltak arra, hogy a szövetségi kormányzatot saját ér-

1. Ira Berlin: *Many Thousands Gone. The First Two Centuries of Slavery in North America*. (The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, 1998.) 369–370.

2. Peter Kolchin: *American Slavery, 1619–1877*. (Hill and Wang, New York, 1995.) 242.

dekeik támogatására használják fel. Ez tette lehetővé a belső déli területek megnyitását a rabszolgatartás előtt, hogy ott újabb olyan rabszolgatartó gazdaságok jöjjenek létre, amelyek reagálni tudtak a fenti piaci igényekre, s amelyek a régebbi rabszolgatartó területek tulajdonosai számára piacként is szolgálhattak feleslegesnek bizonyuló „emberi tőkéjük” értékesítésére. Amint Hammond rámutatott, a rabszolgatartó rendszer kiterjedésével kapcsolatos történeti irodalom „az amerikai kivételesség gondolatát valló és nacionalista maradt abban az értelemben, hogy a rabszolgaság növekedését az észak-amerikai kontinens belső területein egyedien amerikai (ti. az Egyesült Államokra jellemző – *L. Cs.*) jelenségeként mutatja be, ami sajátosan amerikai helyeken és történelmi időszakokban ment végbe, s az amerikai intézmények és emberek nyugati terjeszkedését foglalta magába”. (176. o.) A szerző véleménye szerint ezen a felfogáson az sem változtatott, hogy az utóbbi évtizedekben az egyesült államokbeli történészek megpróbálták felemelkedni a nemzetállami perspektíván, s hazájuk történeteit egy szélesebb „atlanti világ” kereteibe illesztve igyekeztek tárgyalni. Sőt, az atlanti látásmód felemelkedése inkább elterelte a figyelmet a kontinens belső területeinek fejlődéséről, mivel azokra a szálakra helyezte a hangsúlyt, amelyek az észak-amerikai brit gyarmatokat a „külső”, atlanti-óceáni kereskedelmi rendszerhez kötötték.

Hammond szerint az egyesült államokbeli történészek csak attól kezdve kezdtek a kontinens belső területeinek rabszolgatartásával foglalkozni, hogy e területek az Egyesült Államok birtokába kerültek. Vagyis nem vették figyelembe azt, hogy ebben a régióban már jóval korábban, a francia, spanyol vagy brit uralom alatt meghonosodott a rabszolgatartás. Ezzel pedig mintegy „megszakították” azt a folyamatosságot, ami a rabszolgatartó rendszer fejlődése szempontjából mindenféleképpen létezett az európai birodalmak és az Egyesült Államok fennhatósága között. Véleménye szerint az történet, hogy a rabszolgaság kiterjedésének 1815 utáni – már amerikai uralom alatt ható – okait a hétéves háború vége (1763) és az 1810-es évek közötti időszakra vetítették vissza. A pennsylvaniai történész úgy látta, hogy két, egymástól elkülönülten jelentkező történelmi fejlemény „csúszott egybe” a fenti felfogásban: „a karibi ültetvényes világ lassú, de kitartó benyomulása a szélesebb értelemben vett Mississippi-völgybe az 1760-as évektől kezdődően (vagyis még az amerikai fennhatóság kialakulás előtt – *L. Cs.*), valamint az amerikai rabszolgatartásnak az atlanti partvidéki államokból kiinduló gyors és nagymérvű kiterjedése a belső déli területekre 1815-öt követően.” (Vagyis már az amerikai uralom alatt – *L. Cs.*) (178. o.) Ezt a felfogást Hammond azért is elítélte, mivel az Egyesült Államokat olyan

„omnipotens” szereplőként ábrázolta, amely egyedül határozta meg a nyugati területek fejlődését. Hammond úgy vélte, hogy a nyugati terjeszkedés során az Egyesült Államok gyakran csak reagált a telepesek, a rabszolgák, az indiánok, illetve a térségben egymással és az amerikaiakkal versengő európai birodalmak lépéseire, mintsem, hogy ő határozta volna meg azokat. Ezek a tényezők készítették arra a pennsylvániai egyetem oktatóját, hogy újrarendelje a rabszolgaság észak-amerikai kiterjedésének történetét az 1815 előtti időszakban.

Hammond úgy találta, hogy a rabszolgatartó rendszer már az 1760-as évektől kezdődően behatolt a déli belső területekre, s az amerikai fennhatóság alatti fellendülése 1815-öt követően az ekkor megalapozott minták továbbfejlődését jelentette, nem pedig valamilyen új szisztéma meghonosítását. Egyesült államokbeli rabszolgatartók és rabszolgák is csak 1815 után kezdtek nagyobb számban beköltözni ebbe a régióba. Vagyis az 1815 előtti időszakban „a karibi ültetvényes komplexum nőtt és terjeszkedett a Mississipp alás folyása mentén, amit főleg a karibi ültetvényesek bevándorlása, az északkeleti (ti. az Egyesült Államok északkeleti területeiről származó – *L. Cs.*) kereskedők és a (legális és illegális) rabszolga-kereskedelem táplált.” (181. o.)

A Mississipp alás folyása mentén, Louisianában a francia gyarmatosítók tették az első kísérletet egy kifejlett ültetvényes rendszer meghonosítására. A necsez (natchez) indiánok 1729-ben bekövetkezett támadása azonban megtörte ezt a fejlődést, s a következő három évtizedben a francia hatóságok elhanyagolták a gyarmatot. Ez a helyzet csak a hétéves háború következtében változott meg. A háborút lezáró párizsi béke (1763) értelmében Louisiana Spanyolország, Kelet- és Nyugat-Florida pedig Nagy-Britannia birtokába került.³ Mindkét európai hatalom új szerzeményeinek biztosítására törekedett, amit úgy próbáltak meg elérni, hogy hatóságaik bőkezű földadományokkal igyekeztek telepeseket csábítani a területre. Nem titkolt céljuk az volt, hogy olyan termények itteni előállítását segítsék, amelyekkel karib-tengeri birtokaik élelmiszer ellátását biztosíthatták. Ennek érdekében a rabszolga-behozatalt is támogatták. E felélenkülő rabszolga-kereskedelem keretében mintegy 8500 rabszolga érkezett Louisianába az 1770–1780-as években, szinte kizárólag a karibi szigetgyarmatokról. A nyugat-floridai Natchez környékének betelepülését az is segítette, hogy az amerikai forradalom kitörését követően, a brit hatóságok igyekeztek ide csábítani a tizenhárom keleti parti gyarmatról elmenekült, brit hűségben ma-

3. Kelet-Floridának a tulajdonképpeni Floridai-félszigetet, Nyugat-Floridának pedig a Mexikói-öbölnek a félsziget és a Mississippi között elterülő partvidékét nevezték.

radt „lojalistákat”. Mindez oda vezetett, hogy 1783-ban – amikor az amerikai függetlenségi háborút lezáró békeszerződés értelmében a két Florida Spanyolország birtokába került – már 5000 brit telepes és 1200 rabszolga élt Natchez körzetében. A „tulajdonosváltás” egyáltalán nem törte meg ezt a folyamatot, mivel a spanyol hatóságok még nagyvonalúbb földadományokkal igyekeztek elérni azt, hogy a Georgiát és a két Karolinát elhagyó lojalista menekültek Floridában telepedjenek le, s ott folytassák rabszolga-tartó ültetvényes gazdálkodásukat. Ennek érdekében eltörölték a rabszolga behozatalra kivetett vámokat, a rabszolgák által előállított olyan exportképessé termények termelését pedig, mint a dohány és az indigó, támogatásban részesítették. A spanyol hatóságok azzal is igyekeztek biztosítani új keletű louisianai alattvalóik lojalitását, hogy megszigorították a rabszolgákra vonatkozó törvényeket, amelyek jelentősen „fellazultak” azt követően, hogy a franciák első kísérlete a nagymértékű ültetvényes gazdálkodás bevezetésére kudarcot vallott. E lépések eredményeként jelentősen megnőtt a régióban élő rabszolgák száma. 1760-ban ez 5000 fő körül mozgott, míg az 1780-as évek végére Nyugat Florida, a natchezi körzet és Louisiana rabszolga népessége már a 20 000 lelket is meghaladta.

Ez a folyamat és a spanyol kormányzat rabszolga-tartást támogató politikája az 1790-es években is tovább folytatódott. A natchezi körzetben a spanyolok helyi ültetvényeseket neveztek ki vezető tisztségekbe, és a település kormányzatát gyakorlatilag az ő kezükbe adták. A spanyol hatóságok azzal is a rabszolga-tartók érdekeit szolgálták, hogy felléptek a rabszolgáikat elrabló azon banditák ellen, akik emberi zsákmányukat a new orleans-i rabszolgapiacra igyekeztek értékesíteni. A nagyvonalú birtokadományozás is tovább folytatódott, különösen azt követően, hogy az itteni rabszolga-tartók rátaláltak arra a terményre, amit jelentős haszonnal tudtak termelni és exportálni. Ez a gyapot volt, amiből a natchezi körzetben 1794-ben már mintegy 36 000 fontnyi (163,3 mázsa) termést takarítottak be, s ez az adat 1797-re már az egy millió fontot (4536 mázsa) is megközelítette. Ez azt jelenti, hogy a nagy volumenű gyapottermesztés már azt megelőzően kialakult a körzetben, hogy a terület az Egyesült Államok birtokába került volna, hiszen erre csak 1798-ban került sor.

Louisianában is nagyon hasonló folyamat ment végbe. A piaci igényekre reagálva, az itteni ültetvényesek egy része is gyapottermesztésbe kezdett. Még nagyobb lökést adott azonban a rabszolga-tartás itteni fejlődésének a francia uralom alatt álló haiti rabszolgafelkelés kitörése (1791). Ez ugyanis az Európába irányuló karibi cukorexport jelentős visszaesését eredményezte, és arra ösztökélte a felkelés elől elmenekülő rabszolga-tartókat, hogy a szintén

francia hagyományokkal rendelkező Louisianában folytassák ültetvényes tevékenységüket. Ilyen körülmények között a spanyol hatóságok támogatták a térségben megjelenő brit és amerikai kereskedőket abban, hogy rabszolgákkal és egyéb „szükséges áruféleségekkel” lássák el Louisianát. S bár a haiti felkelés kiterjedésétől félve a spanyol hatóságok 1795-ben rabszolga behozatali tilalmat rendeltek el, a kereskedők és az ültetvényesek nyomására 1800-ban mégis arra kényszerültek, hogy feloldják azt. További ültetvényesek érkeztek az 1800-ban ismét francia birtokba került Louisianába azt követően, hogy kudarcba fulladt Napóleon azon kísérlete, hogy leverje a haiti rabszolgafelkelést és visszafoglalja a gyarmatot, illetve az után, hogy a brit hatóságok kiutasították Jamaicából a haiti menekülteket. Mindennek következtében 1802 és 1804 között mintegy 6000 haiti menekülttel gyarapodott Louisiana lakossága, amelyet aztán az Egyesült Államok 1803-ban vásárolt meg Franciaországtól. Vagyis az amerikai uralmat megelőző „brit és spanyol uralom negyven esztendeje a Mississippi alsó folyásának vidékét elhanyagolt birodalmi perifériából virágzó ültetvényes társadalommá alakította, amely teljes mértékben beintegrálódott a birodalmak és a rabszolgák, valamint a különböző áruféleségek kereskedelmének atlanti világába”. (187. o.)

Ezek a folyamatok még a Mississippi felső folyása mentén is éreztették hatásukat. A hétéves háborút megelőzően ez a terület – az Ohio, a Missouri és a Mississippi összefolyásának vidéke valamint a nagy tavak környéke – Franciaország fennhatósága alá tartozott. A háborút lezáró békeszerződés értelmében viszont az Ohio folyó völgye brit, a Missouri völgye pedig spanyol fennhatóság alá került. A spanyol hatóságok az utóbbi területen is a rabszolgatartás támogatásával igyekeztek vonzóvá tenni újdonsült szerzeményüket és megnyerni a helyi lakosok bizalmát. Arra törekedtek, hogy a régió gazdasági életében a nagy tavak és Kanada felé orientáló szörme-kereskedelem helyett a már szintén spanyol uralom alá tartozó Louisiana ellátására irányuló mezőgazdasági termelés kerüljön előtérbe. Ezzel összefüggésben itt is támogatták a rabszolgatartás megjelenését és itt is bőkezű földadományokat biztosítottak. A spanyol hatóságok „egészen odáig mentek, hogy New Orleans-ban vásároltak rabszolgákat s küldték őket a Missouri mellé ahol a telepesek hitelre vásárolhatták meg őket”. (188. o.) További lendületet adott a terület benépesülésének, hogy az Egyesült Államok Kongresszusa 1787-ben elfogadta az ún. *Északnyugati Rendeletet* (Northwest Ordinance), amelynek VI. cikkelye lényegében kitiltotta a rabszolgaságot az Ohio, a nagy tavak és a Mississippi által bezárt területről. Az itt élő francia származású rabszolgatartók jó része a Mississippi spanyol oldalára költözött, ahol nem kellett ilyen tilalommal szembenézniük.

E fejlemények tehát azt eredményezték, hogy a rabszolgatartó rendszer már az amerikai fennhatóság megjelenése előtt mély gyökereket tudott eresztetni a déli belső területeken. Felmerül a kérdés, hogy a teljes terület amerikai uralom alá kerülése 1803 után megtörte-e ezt a folyamatot? Hammond szerint azért nem, mert a területet korábban birtokló európai birodalmakhoz hasonlóan, az Egyesült Államok is biztosítani akarta az ott élők meglehetősen bizonytalan lojalitását. „A Mississippi völgyben a rabszolgaság volt az egyetlen olyan érdek, amely összekapcsolta a sokféle és eltérő telepese népséget”, (191. o.) s ennek megfelelően az amerikaiak is a rabszolgatartást támogató politikát folytattak. Ez azonban 1815 előtt még nem járt együtt azzal, hogy a keleti parti államokból jelentős amerikai népesség települt volna a régióba. A New Orleans körüli négy egyházközségben az „angoloknak” nevezett amerikaiak aránya még 1810-ben is csak 2–5 százalék körül mozgott. Louisiana esetében 1803 után is folytatódott a rabszolgatartó haiti menekültek, illetve a karibi térségből importált rabszolgák beáramlása. 1809–1810-ben például újabb 3000 haiti menekült érkezett mintegy 4000 rabszolgával New Orleansba. Az amerikaiak ugyan 1804-ben kísérletet tettek arra, hogy betiltsák az Egyesült Államokon belülről és kívülről Louisianába érkező rabszolga importot, ám a helyi lakosság tiltakozása miatt már a következő évben arra kényszerültek, hogy a belföldi behozatalt engedélyezzék. A helyi ültetvényes-kereskedő elit tehát az amerikai uralom idején is meg tudta őrizni befolyását. Megnyerésük érdekében William Claiborne (1772–75? –1817), Louisiana első amerikai kormányzója intézkedéseket tett arra, hogy a helyi tulajdonosok visszaszerezhessék a spanyol uralom alatt lévő Texasba szökött rabszolgáikat, új és szigorúbb rabszolga törvényeket vezetett be, s kénytelen volt hozzájárulni ahhoz, hogy a szabad feketék ne lehessenek a milícia tagjai. Vagyis az új amerikai hatóságok „a fekete népesség feletti ellenőrzést átadták a helyi ültetvényeseknek, s ezzel egy időben a birodalmi állam készleteit a domináns ültetvényes osztály szolgálatába állították”. (196. o.)

Hasonló folyamatok zajlottak a jövődöbéli Missouri állam területén is. Az amerikai kormányzat első képviselője az az Amos Stoddard (1762–1813) volt, aki connecticuti jenkiként ellenezte a rabszolgatartást. A helyi rabszolgatartók nyomására azonban mégis megígérte, hogy érvényben maradnak a rabszolgákra vonatkozó szigorú spanyol törvények addig, amíg az amerikai kongresszus nem hozza létre a régió területiális kormányzatát. A kongresszus bizonyos korlátozásokat vezetett be a rabszolgaságra vonatkozóan, és az is felmerült, hogy Missourira is kiterjesztik az *Északnyugati Rendelet* rabszolgatartást tiltó VI. cikkelyének hatályát. Mindez kiváltotta

a helyi rabszolgatartók tiltakozását, ami oda vezetett, hogy a Kongresszus hatálytalanította a korlátozásokat és egy olyan rabszolga törvényt vezetett be a régióban, amely kentuckybeli és a virginiai szabályozáson alapult.

A Natchez környéki események is a fenti fejleményekhez nagyon hasonlóan alakultak. A terület első amerikai kormányzója 1797-ben a pennsylvaniai kvéker Andrew Ellicott (1754-1820) lett, s a kvékerek ekkor már hagyományosan szemben álltak a rabszolgatartással. A helyi rabszolgatartó elit nyomására azonban ő is kénytelen volt megígérni, hogy az Egyesült Államok védelemben fogja részesíteni a rabszolgáságot. Amikor pedig a kongresszus az új Mississippi territórium megszervezését tárgyalta, a terület leszavazta azt az indítványt, amely a rabszolgatartás itteni betiltását javasolta.

A mai Mississippi és Alabama államok területének benépesülése azonban csak a Nagy-Britannia és az Egyesült Államok között kirobbant 1812–1814-es háborút követően gyorsult fel. A háború azért robbant ki, mert a britek korlátozni igyekeztek a francia fennhatóság alatt álló Európába irányuló amerikai kereskedelmet, ám azzal is együtt járt, hogy Andrew Jackson (1767–1845) térségbe érkező amerikai csapatai megtörték az itt élő indián népek erejét. A napóleoni háborúk befejeződése miatt újból megnőtt a gyapot iránti kereslet Európában, ami az itteni termékeny földek megszerzésére ösztökélte a régi Dél rabszolgatartóit. A kongresszus még 1808. január elsejei hatállyal betiltotta a külföldről az Egyesült Államokba irányuló rabszolga-behozatalt, s a fenti háború következtében megerősödött amerikai haditengerészet a Mexikói-öböl partvidékén is kezdett érvényt szerezni ennek a rendelkezésnek. Ennek következtében bezárult a karibi térségből történő rabszolga behozatal lehetősége, ami eddig a belső déli rabszolga népesség növekedésének legfőbb forrását alkotta. Mivel a gyapot iránti igény megnövekedése következtében egyre több rabszolgára volt szükség, az 1815 utáni években kezdetét vette az a mozgalom, amelynek keretében az atlanti partvidék államaiból rabszolgatartók és rabszolgák ezrei vándoroltak a belső Dél területére.

A rabszolgatartás az Ohio folyótól délre fekvő területeken, a mai Kentucky és Tennessee államokban is hamar meghonosodott. Kentucky a rabszolgatartó Virginia „meghosszabbítását” jelentette. 1790-ben már körülbelül 12 000 rabszolga élt itt. Tennessee-be zömmel a szintén rabszolgatartó Észak-Karolinából érkeztek telepesek, s 1790-re az itteni rabszolgák száma elérte a 3400-at. Ekkoriban, az itteni gazdaság főként a spanyol fennhatóság alatt lévő Natchez és Louisiana felé orientálódott s főleg hordódongákkal, kenderkötéllal és dohánnyal látta el a Mississippi alsó folyásának környé-

két. Ezért aztán az amerikai szövetségi kormányzat ebben a régióban „sem volt abban a helyzetben, hogy korlátozza a rabszolgatartás kiterjesztését, ami az amerikai telepeseket valószínűleg egyenesen a spanyolok karjaiba lökte volna”. (201. o.)

Másként alakult viszont az Ohio és a Mississippi közötti északnyugati területek sorsa. Bár a francia fennhatóság idején megjelent a területen néhány rabszolgatartó francia telepes, ezek többsége úgy döntött, hogy a spanyol ellenőrzés alatt álló és rabszolgatartó Missouri területére költözik, amikor a hétéves háborút követően a régió brit fennhatóság alá került. A brit hatóságok 1763-ban kihírdették az Appalache-hegység vízválasztóján futó proklamációs vonalat, és megtiltották, hogy az atlanti partvidék gyarmatainak lakói ettől a vonaltól nyugatra telepedjenek. Az 1770-es és az 1790-es évek között pedig az amerikai forradalom, majd a régióban fennmaradt brit befolyás és az erős helyi indián ellenállás akadályozta a terület amerikaiak általi benépesítését. Az amerikai hatóságok indifferensek voltak az itt maradt néhány rabszolgatartó francia telepessel szemben, akiket ez a magatartás, valamint az *Északnyugati Rendelet* rabszolgatartást tiltó cikkelye ekkor késztetett arra, hogy Missouriba távozzanak. Vagyis ebben a régióban „Az 1750-es évek óta egyetlen birodalmi hatalom sem használta a rabszolgaságot a terület betelepítésének ösztönzésére, s így a régióra vonatkozó igényének biztosítására. Az 1790-es évek közepéig, a Mississippi és az Ohio völgyében a régi Északnyugat volt az egyetlen olyan régió, ahol a rabszolgatartás egyáltalán nem létezett, s ahová európai amerikaiak betelepülésére alig került sor”. (202. o.) Ezt követően főleg az amerikai fennhatóság iránt elkötelezett és a rabszolgatartás bevezetését nem szorgalmazó új-angliai bevándorlók, illetve a forradalomban harcoló amerikai hadsereg volt tisztjei jártak élen a régió benépesítésében, akik az *Északnyugati Rendelet* rabszolgaságot tiltó cikkelyét is tiszteletben akarták tartani. Mindez aztán odavezetett, hogy a területen „a rabszolgatartók csekély, végső soron elhanyagolható jelenlétével kellett számolni. S minthogy a rabszolgatartás sem a betelepülés, sem pedig a fennhatóság kérdésével nem kapcsolódott össze, a kongresszus és az amerikai hatóságok el akarták utasítani és valóban el is utasították azokat a francia és amerikai igényeket, amelyek a VI. cikkely (ti. az *Északnyugati Rendelet* rabszolgatartást tiltó cikkelye – L. Cs.) Indianára és Illinois-ra vonatkozó felfüggesztését szorgalmazták”. (203. o.)

John Craig Hammond e folyamat amerikai belpolitikai összefüggéseit is megvizsgálta. Az utóbbi években ugyanis az volt megfigyelhető, hogy egyes amerikai történészek a rabszolgatartó rendszer délnyugati kiterjesztését a rabszolgatartó Thomas Jefferson (1743–1826) által vezérelt Demok-

rata-Republikánus Párt 1800-as választási győzelmével hozta összefüggésbe. *Douglas Egerton* például úgy vélte, hogy az északi régióban erősebb választói bázissal rendelkező föderalista párti John Adams (1735–1826) győzelme esetén Louisiana 1803-ban történt megvétele úgy valósult volna meg, hogy a terület rabszolgáságmentes maradt volna.⁴ Hammond erősen vitatja ezt a felfogást rámutatván arra, hogy a rabszolgatartás fenntartását a délnyugati területeken támogató fentebb említett amerikai intézkedésekre legnagyobb részt az 1790-es évek föderalista kormányzatai idején került sor, s azokat olyan jeles föderalista politikusok helyeselték, mint a rabszolgatartást egyébként elítélő John Adams elnök vagy Timothy Pickering (1745–1829) külügyminiszter. Mi több, Pickering és a rabszolgáságot szintén ellenző John Quincy Adams (1767–1848) – John Adams fia, a későbbi elnök – Louisiana 1803-as megvételekor a rabszolgáság ottani korlátozását sürgető javaslatok ellen szavazott a kongresszusban, s a külföldi rabszolga-behozatal tilalmának bölcsességét is megkérdőjelezték.

Összefoglalásként John Craig Hammond azt állapította meg, hogy „Nem arról volt szó, hogy az Egyesült Államok hozott létre egy rabszolgatartó birodalmat az észak-amerikai kontinens belsejében, hanem arról, hogy felügyelte, alakította és megerősítette azt a folyamatot, amely már régóta tartott”. (205–206. o.)

John Craig Hammond: *Slavery, Settlement, and Empire: The Expansion and Growth of Slavery in the Interior of the North American Continent, 1770–1820*. (Rabszolgáság, betelepülés és birodalom: a rabszolgáság kiterjedése és növekedése az észak-amerikai kontinens belső területein 1770 és 1820 között), *Journal of the Early Republic*, vol. 32., no. 2. (2012 Summer), 175–206.

Lévai Csaba

4. Douglas R. Egerton: *The Empire of Liberty Reconsidered. The Revolution of 1800: democracy, Race, and the New Republic*. Szerk. James Horn – Jan Ellen Lewis – Peter S. Onuf. University of Virginia Press, Charlottesville, 2002. 309–330.